

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาตามวิธีที่นิยมกันในปัจจุบันนี้ ถือหลักว่า การเรียนรู้โดยวิธีให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหาประสบการณ์ด้วยตนเองนั้น ได้ผลดีกว่าการเรียนรู้โดยได้รับคำบอกเล่าจากครูหรือจากตำราฝ่ายเดียว ข้อนี้ตรงกับคำโบราณว่า "สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น สิบตาเห็นไม่เท่ามือคลำ" นั่นเอง

ในการที่จะให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้โดยการแสวงหาประสบการณ์ด้วยตนเองหรือกล่าวง่าย ๆ ว่า เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) นั้น สถานศึกษาอาจจัดทำได้หลายประการ วิธีที่ได้ผลอย่างยิ่งประการหนึ่งก็คือ การจัดกิจกรรม (Activity)

การจัดกิจกรรมนั้น เติมนิยมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กิจกรรมในหลักสูตร (Curricular Activities) ประเภทหนึ่ง กับกิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra Curricular Activities) ประเภทหนึ่ง ต่อมานักการศึกษาเห็นว่า กิจกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้ย่อมเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ไม่สมควรจะแยกออกเป็น 2 ประเภท จึงได้เรียกเสียใหม่ว่า "กิจกรรมรวมหลักสูตร" หรือ "กิจกรรมเสริมหลักสูตร" (Co - Curricular Activities) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้รวมกัน¹

คำว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น ในภาษาไทยมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น กิจกรรมรวมหลักสูตร กิจกรรมนอกชั้นเรียน กิจกรรมกึ่งหลักสูตร กิจกรรมพิเศษ และกิจกรรม

¹หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, "กิจกรรมนอกหลักสูตร" เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 39 (พระนคร : ครูสภาลาดพร้าว, 2502), หน้า ก.

นักเรียน ในภาษาอังกฤษก็มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันออกไป เช่น Co - Curricular Activities, Extra-class Activities, Integrating Activities, Extra curricular Activities, Semi-Curricular และ Student Activities เป็นต้น² ถึงแม้จะมีชื่อใช้เรียกแตกต่างกันออกไป แต่ความหมายโดยส่วนรวมจะตรงกัน คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียน เพื่อมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้รับความรู้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ฝึกฝนทักษะ เพิ่มเติมประสบการณ์ ตลอดจนได้มีโอกาส ทำงานด้วยตนเอง ให้มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และเพื่อให้เป็นพลเมืองดีในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

กิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะอาจจะกล่าวได้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร เกิดขึ้นพร้อมกับการจัดการศึกษาเลยทีเดียว จากประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่าโรงเรียน ของชาวเอเชนส์และสปาคาร์นั้น ได้มีการจัดกิจกรรมของนักเรียน เช่น กิจกรรมค่าน กิจา คนตรี การมีส่วนร่วมในการปกครอง ชุมชุมปาฐกถา โต้ว่าที่ และชุมนุมการละคร เป็นต้น

ความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมของนักเรียนในอเมริกา เริ่มจากนักการศึกษา ชื่อ John Dewey ได้ให้ความคิดว่า "การศึกษาคือการรวบรวมประสบการณ์ คำว่าประสบการณ์นั้น หมายถึงการที่ตัวนักเรียนปะทะกับสิ่งแวดล้อม หน้าที่ของครูจะต้องจัดหาสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่า ให้แก่เด็ก"³ จากความคิดนี้เองโรงเรียนต่าง ๆ จึงเห็นความสำคัญของกิจกรรมของ นักเรียนนั้น โดยถือหลักว่าการที่เด็กจะได้รับประสบการณ์นั้นต้องเกิดจากเด็กได้กระทำสิ่งนั้น

²Franklin A. Miller, James H. Moyer, and Robert B. Patrick, Planning Student Activities (New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1956), p. 3.

³John Dewey, Democracy and Education (New York: Macmillan Company, 1916), p. 164.

เมื่อ 40 ปีมาแล้ว Dr. Elbert K. Fretwel⁴ ได้เปิดสอนวิชา Extra - Curricular Activities ชั้นที่ Teachers College Columbia University ใน New York หลังจากนั้นโรงเรียนต่าง ๆ จึงเริ่มตื่นตัว และเห็นความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น

สถาบันการศึกษาในประเทศไทยเราได้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรแล้วเช่นเดียวกัน นับแต่ได้เริ่มมีการจัดระเบียบการศึกษาเป็นต้นมา แต่ได้เรียกแตกต่างกันไปตามลักษณะของกิจกรรมนั้น เช่น การกีฬา การเล่นดนตรี การเล่นละคร การโต้วาที เป็นต้น ต่อมาในระยะ พ.ศ. 2490 - 2500 เป็นระยะที่มีการสำรวจภาวะทางการศึกษา มีการส่งครูไปศึกษาต่อที่สหรัฐอเมริกา เมื่อนักการศึกษาของไทยกลับมาก จึงเริ่มเผยแพร่แนวความคิดที่ตนได้พบเห็นแก่วงการศึกษาทั่วประเทศ และพัฒนาการศึกษาทุกระดับขึ้น โดยเฉพาะทางด้านบริหารโรงเรียนนั้น เห็นว่าจะต้องปูพื้นฐานการศึกษาเพื่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กิจกรรมนักเรียนจึงเริ่มมีบทบาทกว้างขวางขึ้น มีการจัดตั้งสภานักเรียน ชุมนุมทางวิชาการ และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดหมายของอุดมคติแบบประชาธิปไตย ซึ่ง

1. สนับสนุนให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน
2. ให้เสรีภาพแก่นักเรียนในการแสดงความคิดเห็นโดยมีครูเป็นผู้แนะนำ
3. ให้นักเรียนมีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

จุดหมาย

4. ให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ และควบคุมหรือนำตนเองได้

⁴วิรากร ผดุงชีวิต และคณะ, "กิจกรรมเสริมหลักสูตรและโครงการส่งเสริมจริยศึกษาและวัฒนธรรมที่โรงเรียนจัดอยู่," การมัธยมศึกษาวิวัต (แผนกมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 203.

สถาบันฝึกหัดครู ซึ่งรับผิดชอบงานด้านผลิตครู ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาการ-
ศึกษาถึงระดับปริญญา จึงเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นแหล่งผลิตครู ซึ่งเป็น
เสมือนกุญแจของกระบวนการจัดการศึกษาทั้งหมดของชาติ เพราะ "ถ้าครูดีก็จะมีผลสะท้อน
ไปถึงการศึกษาที่ดีของเยาวชน ถ้าครูขาดสมรรถภาพก็มีผลให้เยาวชนไม่มีสมรรถภาพด้วย"⁵
สถาบันฝึกหัดครูได้สังเกตเห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเป็นอย่างยิ่ง จึงได้จัดให้มีกิจกรรม
เสริมหลักสูตรขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจเรื่อง กิจกรรมนอกหลักสูตรในโรงเรียน
ฝึกหัดครู ในปีการศึกษา 2501 พบว่าได้มีการจัดชุมนุมประเภทต่าง ๆ ขึ้นทุกโรงเรียน มี
อยู่ 15 โรงเรียน ที่จัดให้มีตั้งแต่ 6 ถึง 10 ชุมนุม และโรงเรียนที่จัดตั้งแต่ 11 ถึง 15 ชุมนุม
มีอยู่ถึง 14 โรงเรียน เป็นต้น⁶

ปัจจุบันนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถาบันฝึกหัดครู มีกิจกรรมหลายประเภทมากขึ้น
ตามลำดับ ได้แก่

1. สถานักศึกษา
 2. ชุมนุมหรือหน่วยกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็น
 - ก. ประเภทวิชาการ เช่น ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมเกษตร ชุมนุมวิทยาศาสตร์
ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมคณิตศาสตร์ ชุมนุมสังคมศึกษา ชุมนุมศิลปะและหัตถศึกษา เป็นต้น
 - ข. ชุมนุมบริการ เช่น ชุมนุมนักประดิษฐ์ ชุมนุมถ่ายรูป ชุมนุมตัดเย็บ ชุมนุม
โถ้วาที่ หน่วยบริการศูนย์อุปกรณ์หลักสูตร เป็นต้น
- ทางด้านการบริหารนั้น ใ้ค้ตระหนักถึงคุณค่าของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นอย่างดี
อาทิเช่น นายบุญถิ่น อัตถากร อธิบดีอธิบดีกรมการฝึกหัดครู เคยกล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรม-

⁵ Donald P. Cottrell, (Editor), Teacher Education for a Free People (New York: American Association of Colleges for Teacher Education, 1959), p. 12.

⁶ หน่วยงานนิเทศก กรมการฝึกหัดครู, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

เสริมหลักสูตรไว้ว่า "การอบรมและการศึกษาจะได้ผลสมบูรณ์ก็อยู่ที่ว่า เราจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือนอกหลักสูตรใดดีเพียงไร"⁷

หน้าที่ของสถาบันฝึกหัดครูนั้นต้องเตรียมและสร้างครูที่มีคุณภาพสูง คือมีความรู้ความสามารถ เสียสละ และเหมาะสมที่จะช่วยอบรมแนะแนวทางให้ผู้อื่นได้รับการศึกษาที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองที่ดีทั้งที่ประเทศชาติต้องการ การที่จะอบรมให้ครูมีคุณสมบัติพร้อมนั้น กรมฝึกหัดครูได้สร้างหลักสูตรเพื่อฝึกอบรมผู้ที่ต้องการสอนระดับประถม ทั้งประถมตอนต้น และตอนปลาย โดยรับผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น มีกำหนดเวลาเรียน 2 ปี โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังต่อไปนี้

1. ให้เป็นผู้มีความรู้ในด้านวิชาสามัญและด้านวิชาการศึกษาเป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ และเพื่อดำรงชีวิตอยู่ให้เหมาะสมแก่สภาพของสังคม
2. ให้เป็นผู้มีนิสัยชอบค้นคว้าหาความรู้ มีความคิดริเริ่ม และเป็นผู้รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล
3. ให้มีโอกาสสำรวจหาความสนใจหรือความถนัดพิเศษ และส่งเสริมในทางนั้น ๆ
4. ให้เป็นผู้มีความเข้าใจเด็กวัยรุ่น และให้มีความสามารถในการสอน อบรมแนะแนว และปกครองที่ถูกต้องแก่เด็ก
5. ให้เป็นผู้มีความสามารถในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่ตั้งโรงเรียนให้เป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอนให้มากที่สุดที่จะทำได้
6. ให้เป็นผู้ตระหนักในความสำคัญของหน้าที่และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน
7. ให้เป็นผู้ตระหนักในจริยธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรมของชาติ⁸

⁷ หน่วยงานพิเศษ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, คำปราศรัยและคำบรรยายของ นายบุญถิ่น อัตถากร พ.ศ. 2514 (พระนคร : คุรุสภา, 2515), หน้า 224.

⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา 2508 (พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2508), หน้า 1.

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาสามัญที่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาทุกคนจะต้องเรียนและเห็นคุณค่า เพราะนักศึกษาระดับนี้ต้องเป็นผู้ที่สามารถใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง และเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สามารถสอนภาษาไทยในชั้นประถมได้ และต้องสามารถใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และความเพลิดเพลิน

การเรียนการสอนภาษาไทยเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นปัจจัยและเครื่องมือในการศึกษาวิชาการทุกแขนง เนื่องจากภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ครูผู้สอนต้องเป็นผู้มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียนอยู่เสมอ เพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมในการใช้ชีวิตที่ดีในสังคม นอกจากนี้จะเน่นทักษะทั้ง 4 แล้ว ยังต้องฝึกเด็กให้มีความคิดอย่างคนที่ "คิดเป็น" คือคิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างรอบคอบ และคิดในทางสร้างสรรค์ ทั้งยังต้องปลูกฝังทัศนคติที่ค้ำจุนคอกิดปะ วัฒนธรรม และภาษาไทยอันแสดงความเป็นเอกราชของชาติด้วย สภาพสังคมไทยปัจจุบันนับแต่วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา สังคมอยู่ในระยะสับสนทางความคิด คนในสังคมมีเสรีภาพทางความคิดเห็นและการปฏิบัติตนในสังคม เป็นระยะที่มีความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้น ของใหม่ที่คนในสังคมนำเข้ามามีหลายอย่าง ขณะเดียวกันของเก่าซึ่งสืบทอดกันมาก็ถูกนำออกมาอภิปรายถกเถียงถึงคุณค่า และบางอย่างกำลังจะถูกละทิ้ง ทั้งที่สิ่งนั้นคือวัฒนธรรมที่สังคมได้รักษาและสร้างสมกันมาหลายชั่วคน วรรณคดีอันเป็นสมบัติวัฒนธรรมอย่างหนึ่งก็กำลังถูกกล่าวขวัญถึง คนรุ่นใหม่ได้นำเอาวรรณคดีเก่าแก่เรื่องต่าง ๆ ขึ้นมาขังนำหน้าหาคคุณค่าว่ามีคุณค่าสมกับที่นิยมยกย่องกันหรือไม่ ความคิดเหล่านี้จะผิดถูก มีเหตุผลมากน้อยเพียงใด ไม่ใช่เรื่องที่ควรจะมาถกเถียงกันที่ปลายเหตุ เพราะเป็นสิทธิของคนในระบบประชาธิปไตยจะพึงแสดงความคิด แต่สิ่งที่น่าวิตกก็คือ แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนภาษาไทยแต่เดิมมาออกจะค้อยคุณภาพ เพราะไม่สามารถจะสร้างความประทับใจ ความซาบซึ้ง การเห็นคุณค่า รักและหวงแหนในสมบัติทางวัฒนธรรมเหล่านี้ได้ ข้อนี้เป็นภาระหน้าที่ซึ่งครูภาษาไทยจะต้องรับผิดชอบ

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ นอกจากจะเรียนภาษาไทยเพื่อเป็นพื้นฐาน
สำหรับตนเองแล้ว ยังจะต้องสอนเขาวรรณให้มีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย คือ

1. ให้สามารถใช้ภาษาใดก็ได้ทั้งในการฟัง พูด อ่าน เขียน
2. ให้สามารถใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการคิดทบทวน และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
3. ให้เกิดความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ และรู้สึกพอใจเพราะ
ของบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะเรียนวรรณคดีต่อไป
4. ให้รู้จักใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับคิดค้นหาเหตุผล และใช้ดุลยพินิจของตน
5. ให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยว่าเป็นภาษาประจำชาติ พึงนิยมใช้และส่งเสริม
ภาษาไทย⁹

ในการที่ครูจะมีความรู้และมีพื้นฐานทางภาษาไทยที่มั่นคง นอกจากการเรียนในชั้น
แล้ว นักศึกษาควรจะมีประสบการณ์ตรงทางด้านภาษาไทยด้วย วิทยาลัยครูส่วนใหญ่ต่าง เห็น
ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยจะให้ประสบการณ์ที่ดีแก่นักศึกษาวิทยาลัยครู จึงได้
ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมหลักสูตรวิชาภาษาไทยขึ้น โดยอาจารย์เป็นเพียงที่ปรึกษาเท่านั้น
และมีความรับผิดชอบที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความสนใจและร่วมมือในการจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ มากขึ้น ประกอบกับสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไป และมีผลกระทบกระเทือน
ต่อภาษาไทยอันเป็นวัฒนธรรมของชาติทั้งโลกฉาวมาแล้ว กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา
ภาษาไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับการส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นไปอีก เรื่องนี้ นาย
ประสิทธิ์ สุนทรโรทก อธิบดีกรมการฝึกหัดครูได้กล่าวในพิธีเปิดการสัมมนาอาจารย์ผู้สอน
ภาษาไทยของวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ณ ห้องศรีครู กรมการศาสนาว่า

⁹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503 (ฉบับที่ :
โรงเรียนการช่างวุฒิศึกษา แผนกการพิมพ์, 2503), หน้า 8.

ในปัจจุบันนักเรียน นักศึกษาของเราดูเหมือนจะมีเวลาว่าง
กันมาก กอรปกับอยู่ในวัยที่มีพลังสูง จึงหันไปสนใจเรื่องซึ่งอยู่
ห่างจากความรับผิดชอบมากมาย ครูอาจารย์ภาษาไทยมีหนทาง
ใหญ่หรือไมที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับภาษาไทย
ให้นักเรียนนักศึกษาสนุกกับการกระทำกิจกรรมทางวิชาการแท้ๆ
ใหญ่โต ประโยชน์แก่ตัวเองและสังคม ครูอาจารย์ ภาษาไทย
อาจต้องปรับปรุงตนเอง ชื่นหาคำความรู้ในคานาภาษาไทยให้สูงขึ้น
ทันสมัย เปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้ทันกับความผันผวนของบ้านเมือง
และทันกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของโลก เป็นยูเนสโกแนวทางใหญ่
นักเรียนนักศึกษาใช้ความคิดอ่านของตนให้มากขึ้น ครูอาจารย์
ภาษาไทยจะช่วยใคร่ครวญในเรื่องนี้ ก็ต้องเป็นผู้มีใจหนักแน่น
มีความรู้จริงอย่างลึกซึ้ง มีน้ำใจกว้างขวาง และมีเหตุผล ใน
เรื่องของการสอนภาษานั้น ครูทางด้านภาษาไม่ว่าภาษาไทย ใด ๆ
อาจต้องหันหน้าเขาหากันบ้าง และทดลองใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อ
ช่วยให้การสอนภาษาของเราในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจะมี
นักเรียนเป็นจำนวนมากในท้องถิ่น ๆ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น..¹⁰

นอกเหนือไปจากความรู้ในห้องเรียนแล้ว คุณสมบัติของนักศึกษาในฐานะที่จะออก
ไปมีบทบาทอย่างมากและอย่างสำคัญในสังคม มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นักศึกษาจะต้อง
เป็นผู้ที่เตรียมพร้อมที่จะออกไปสร้างในสิ่งที่สังคมยังไม่มี เสริมสิ่งที่สังคมกำลังทรุดโทรมให้ดี
เท่าเดิม หรือดียิ่งขึ้นไปกว่าเดิม ดังนั้นนักศึกษาควรต้องแสวงหาความคืบหน้า ความแปลก
และใหม่ ความลึกซึ้งในทางความคิด สติปัญญาและมันสมองเป็นประการสำคัญ เพราะ
"การฝึกฝนด้านความคิด สติปัญญาและมันสมองนั้น ย่อมทำให้เป็นผู้มีเหตุผล มีหลักการ
มีการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ไม่ตัดสินใจยออารมณ์หรือกำกวม"¹¹ กิจกรรม
เสริมหลักสูตร

¹⁰ ประสิทธิ์ สุทธิโรทก, "การสัมมนาอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยของวิทยาลัยครูส่วน
กลางและภูมิภาค" เคล็ดวิชา (ฉบับวันที่ 2 กรกฎาคม 2517), หน้า 6. และหน้า 14.

¹¹ ไพฑูรย์ สินดารัตน์, "กิจกรรมอันพึงปรารถนาในชั้นมหาวิทยาลัย,"
สังคมศาสตร์ปริทัศน์, ฉบับที่ 5 (กุมภาพันธ์, 2511), หน้า 30.

วิชาภาษาไทยจะส่งเสริมให้นักศึกษามีลักษณะดังกล่าวได้เป็นอย่างดี เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยนั้นจะอยู่ในรูปของชุมนุมภาษาไทย หรือกลุ่มสนใจเกี่ยวกับภาษาไทย โดยนักศึกษาร่วมกันดำเนินงาน และมีอาจารย์คอยดูแลอย่างใกล้ชิด เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสวงหาประสบการณ์ รวมทั้งฝึกทักษะในการทำงานด้วยตนเอง วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยทั่วไปของวิทยาลัยครูกล่าวไว้ว่า

1. เพื่อส่งเสริมและจัดโอกาสให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกันและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน
2. เพื่อให้โอกาสแก่นักศึกษาได้สร้างเกียรติและความเจริญรุ่งเรืองให้แก่สถานศึกษา
3. เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีของนักศึกษา
4. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. เพื่อส่งเสริมความถนัดตามธรรมชาติ ความสามารถ และความสนใจของนักศึกษา
6. เพื่อปลูกฝังนิสัยในการทำงานที่ดีให้นักศึกษา
7. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักปฏิบัติตนตามแบบและวิถีทางของประชาธิปไตย
8. เพื่อจัดกิจกรรมให้สัมพันธ์กับวิชาที่เรียนในหลักสูตร
9. เพื่อก่อให้เกิดควินัยที่ดี ความมีน้ำใจ และขวัญดีของนักศึกษา¹²

กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยที่จัดขึ้นก็มีส่วนที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาให้มีคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นนี้ แต่การที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงก็คือ หลักในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพราะการประกอบกิจกรรมอย่างมี-

¹²กระทรวงศึกษาธิการ, "การบริหารงานด้านวิชาการ ทะเบียนกิจกรรมนักเรียน การปกครอง และการแนะแนวของสถานศึกษาฝึกหัดครูที่จัดการเรียนการสอนระบบลงทะเบียนวิชาเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา 2508" เอกสารงานพิเศษการศึกษา ฉบับที่ 83 (พระนคร : ครูสภาลาดพร้าว, 2509), หน้า 98.

หลักเกณฑ์จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้ดังนี้

หลักสำคัญในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีดังนี้

1. สถานศึกษาต้อง เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด
2. ควรมีการวางแผนร่วมกับนักศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และสนองความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด
3. ควรจัดกิจกรรมโดยสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่
4. กิจกรรมที่จัดขึ้น ควรเป็นกิจกรรมแบบประหยัด ไม่ทำให้ผู้รวมกิจกรรมต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากเกินไป
5. ควรให้ความเสมอภาคและความยุติธรรมแก่นักศึกษาทุกคน ไม่ควรมีการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ใดในการรวมกิจกรรม
6. ควรจัดให้เป็นงานประจำของครู และทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเท่านั้น ไม่ควรทำตนให้มีอำนาจเหนือนักศึกษา
7. ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ควรจะเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ สถานที่ และความสะดวกต่าง ๆ ของการจัดงานให้พร้อม
8. เงินที่ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรทำด้วยความรอบคอบและยุติธรรม
9. กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเป็นส่วนประกอบของกิจกรรมในหลักสูตร ซึ่งนักศึกษาคงจะรู้อะไรวิธีการจัดเป็นอย่างดี

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยนั้น สุจริต เพียรชอบ¹³ ได้กล่าวไว้ในเรื่องกิจกรรมรวมหลักสูตรภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย อาจจัดได้หลายอย่างตามลักษณะของวิชา เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ซึ่งแบ่งย่อยเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการฟังกิจกรรมเกี่ยวกับการพูด กิจกรรมเกี่ยวกับ-

¹³สุจริต เพียรชอบ, "กิจกรรมรวมหลักสูตรภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย," คู่มือครูภาษาไทย (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2512), หน้า 326 - 328.

การอ่าน กิจกรรมเกี่ยวกับการเขียน กิจกรรมเกี่ยวกับหลักภาษา กิจกรรมเกี่ยวกับวรรณคดี ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ อาจจัดอยู่ในรูปแบบของ การแสดงละคร การจัดนิทรรศการ การโต้วาที การบรรยาย การอภิปราย การทำปัญหา การประกวด แข่งขัน และอื่น ๆ อีกมาก

โดยหน้าที่แล้วนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรม โดยสมัครเป็นสมาชิกชุมนุม หรือหน่วยกิจกรรมอันใดอันหนึ่งที่สถานศึกษาจัดให้มีขึ้น ได้เพียง ชุมนุมหรือหน่วยกิจกรรมเดียวเท่านั้น ซึ่งเรียกว่าสมาชิกประจำ แต่ถ้ามองความสนใจและมี เวลาพอที่จะไปร่วมกิจกรรมของชุมนุมหรือหน่วยกิจกรรมอื่น ก็มีสิทธิทำได้โดยที่ชุมนุมหรือ หน่วยกิจกรรมนั้นทราบและยินยอม เรียกว่า สมาชิกไม่ประจำ¹⁴

แม้ว่าโดยทั่วไปการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยจะเป็นที่ยอมรับของนัก การศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชา การศึกษามากขึ้นก็ตาม แต่ยังไม่มียุติได้ทำการศึกษาว่า ภายในสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ได้มีความมุ่งหมายการจัด และการดำเนินงาน ตลอดจนประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยใน ด้านใดบ้าง และนักศึกษาตลอดจนครูอาจารย์ได้ให้ความสนใจในกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา ภาษาไทยมากน้อยเพียงใด เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูภาษาไทยคนหนึ่ง และได้คลุกคลีกับการ สอนมาพอสมควร ได้มีความสนใจในเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย และสนใจ ในการเตรียมครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาเป็นเวลานาน จึงเห็นว่าควรจะมีการ ศึกษาถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยอย่างจริงจังเสียที ใ้ทราบว่า มีวิธีการ จัด การดำเนินงาน การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ปัญหาในการจัด ตลอดจนแนวความคิด เห็น ข้อเสนอแนะของอาจารย์และนักศึกษาในเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย มีอย่างไร ดำเนินไปด้วยดี หรืออยู่ในลักษณะดุ่ม ๆ คอน ๆ หรือไม่ เพราะเหตุใด เพื่อนำ ผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง หรือเสนอแนะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครูให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

¹⁴กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 102.

โดยที่วิทยาลัยครูส่วนมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโครงการฝึกหัดครูชนบท ซึ่งเป็นโครงการที่ฝึกให้นักศึกษาวิทยาลัยครูออกไปสอนตามชนบท เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการดำเนินชีวิตในชนบทจะได้เป็นครูในโรงเรียนชนบทได้เป็นอย่างดี และเพื่อให้นักศึกษาวิทยาลัยครูช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมซึ่งออกไปฝึกสอนอยู่ ผู้วิจัยจึงเลือกทำการศึกษา "กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" เพราะนอกจากจะได้ทราบข้อเท็จจริงว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยที่จัดขึ้นในวิทยาลัยครูนั้นมีการจัดอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคอย่างไรแล้ว ยังจะเป็นแนวทางให้นักศึกษาได้นำไปใช้ในชนบทด้วย เพราะหากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยในสถาบันฝึกหัดครูมีประสิทธิภาพดี นอกจากจะมีผลดีต่อการพัฒนาทางด้านภาษาไทยของนักเรียนครูแล้ว ยังมีผลดีต่อเยาวชนซึ่งจะเป็นศิษย์ของนักเรียนครู เหล่านี้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในหัวข้อต่อไปนี้

1. วิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย
2. ประเภทของกิจกรรมความสม่ำเสมอในการจัดและประโยชน์ของกิจกรรมที่จัดขึ้น
3. การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
4. ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษามีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย
5. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย
6. ข้อเสนอแนะของอาจารย์และนักศึกษา ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยให้ดีขึ้น

การดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาอย่างละเอียด
2. ศึกษาความหมายและความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการวิจัยและสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย 2 ชุด สำหรับดำนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเติมคำ แบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบให้ตอบโดยเสรี สำหรับดำนอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นตัวอย่างประชากร สอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัว การจัดกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม ข้อคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาวิตยาลัยครูจันทร์เกษม จำนวน 8 คน และอาจารย์จำนวน 3 คน แลวนำแบบสอบถามมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

5. สุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาปีที่ 1 และ 2 ที่เรียนภาษาไทย เป็นวิชาบังคับจากวิทยาลัยครูทุกแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แห่งละ 150 คน โดยวิธีจับสลาก และอาจารย์ที่สอนภาษาไทยทุกคนทุกวิทยาลัย เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดในการตอบแบบสอบถาม

6. ผู้วิจัยออกไปแจกและเก็บแบบสอบถามยังวิทยาลัยครูทั้ง 6 แห่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยตนเอง ได้แก่

1. วิทยาลัยครูนครราชสีมา
2. วิทยาลัยครูบุรีรัมย์
3. วิทยาลัยครูมหาสารคาม
4. วิทยาลัยครูอุดรธานี
5. วิทยาลัยครูสกลนคร
6. วิทยาลัยครูอุบลราชธานี

แบบสอบถามอาจารย์ทั้งหมดมี 150 ชุด แบบสอบถามนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 จากวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง รวม 900 ชุด

7. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล เสนอค่าค่าตอบเป็นอัตราร้อยละของจำนวนผู้ตอบทั้งหมด และเสนอค่าเฉลี่ยประโยชน์ของกิจกรรม โดยการเสนอค่าและการอภิปรายผลจะนำเสนอในรูปตาราง

คุณค่าของการวิจัย

1. การวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริงในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย ข้อคิดเห็น ปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมทั้งของอาจารย์และนักศึกษาในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เป็นประโยชน์แก่อาจารย์และนักศึกษาในวิทยาลัยครูที่เป็นตัวอย่างประชากร โดยทำให้เกิดความเข้าใจและมองเห็นปัญหาของกันและกัน อันจะเป็นผลให้เกิดความร่วมมือในการจัดดำเนินงานด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์เพิ่มขึ้น
3. สถาบันฝึกหัดครูอื่น ๆ อาจใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และจัดอบรมครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่อไป

ความจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้อาจคลาดเคลื่อนบ้าง เนื่องจากการรวบรวมข้อเท็จจริงด้วยการใช้แบบสอบถามนั้น เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของประชากรกลุ่มหนึ่ง
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้นั้นอาจไม่ได้เป็นสมาชิกชุมชนภาษาไทย หรืออาจไม่ได้ร่วมในกิจกรรมทางภาษาไทยมากนัก ซึ่งทำให้ข้อข้อเท็จจริงบางอย่างคลาดเคลื่อนไป
3. ผู้ตอบแบบสอบถามอาจตอบไม่ตรงกับความจริง เพราะเกรงว่าคำตอบจะมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของวิทยาลัยของตน อันจะเป็นผลทำให้การประเมินค่าผิดพลาดไปจากความจริง

คำจำกัดความ

กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย หมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนในชั้นให้ดีขึ้น ส่งเสริมความเจริญของเด็กทุกคน ดำเนินการจัดโดยนักเรียนภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา คือนักเรียนที่สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และเข้ามาศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา มีกำหนดเวลาเรียน 2 ปี และในสถาบันฝึกหัดครู เรียกนักเรียนเหล่านี้ว่า นักศึกษา

วิทยาลัยครู คือสถานที่สำหรับสอนนักศึกษาฝึกหัดครู 2 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง

004865